

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE CORPUL NAȚIONAL AL POLIȚIȘTILOR

BIROUL EXECUTIV CENTRAL

INFORMARE

16.07.2019

Corpul Național al Polițiștilor vă informează că în conformitate cu prevederile Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică, Ministerul Afacerilor Interne supune dezbaterii publice *LEGEA privind monitorizarea electronică în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative* – https://www.cnpromania.ro/upload/blog/222_1563289097_proiect_Lege_SIME_08072019_negru.pdf

Pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ se vor modifica:

- ✚ Legea nr.286/2009 privind Codul penal;
- ✚ Legea nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală;
- ✚ Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;
- ✚ Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Potrivit motivării emiterii actului normativ în momentul de față legislația națională prevede posibilitatea utilizării unor „sisteme electronice de supraveghere”, cu scopul de a asigura monitorizarea respectării unor obligații legale impuse anumitor categorii de persoane.

Legislația în această materie nu este consecventă nici sub aspectul nivelului reglementărilor care ar trebui să prevadă condițiile de utilizare a sistemelor de supraveghere (lege sau act infralegal), nici sub aspectul terminologiei cu care operează (alteori, se utilizează sintagma „dispozitive electronice de supraveghere”).

Primele astfel de reglementări au fost introduse în Legea nr.135/2010 privind Codul de procedură penală, care face referire la obligația inculpatului de a purta permanent un sistem electronic de supraveghere, ca măsură dispusă de organul judiciar în cadrul controlului judiciar [(art.215 alin.(2) lit.c)]. În privința acestei măsuri, Legea nr.253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal stabilește faptul că supravegherea îndeplinirii obligației se face în condițiile stabilite prin lege specială [art.83 alin.(2)].

Tot Codul de procedură penală stabilește posibilitatea judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată de a dispune ca, pe durata arestului la domiciliu, inculpatul să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere [art.221 alin.(3)]. În completare, Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal prevede că în situația în care, cu ocazia dispunerii măsurii arestului la domiciliu, se stabilește ca inculpatul să poarte un dispozitiv electronic de supraveghere, potrivit art. 221 alin. (3) din Codul de procedură penală,

modul de utilizare a acestuia, precum și condițiile referitoare la transmiterea, modificarea și stocarea datelor obținute prin supravegherea electronică se stabilesc prin regulamentul de aplicare a prezentei legi [art.124 alin.(2)].

Ulterior, acest concept de supraveghere/ monitorizare electronică a fost preluat și de reglementările în materia violenței domestice.

Astfel, Legea nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței domestice stabilește posibilitatea emiterii unor ordine de protecție provizorii sau a unor ordine de protecție, atunci când există un risc iminent ca viața, integritatea fizică ori libertatea unei persoane să fie pusă în pericol printr-un act de violență domestică. În cadrul acestor ordine de protecție, poate fi dispusă obligarea agresorului de a purta permanent un sistem electronic de supraveghere; măsura va putea fi dispusă doar dacă se stabilește, în sarcina agresorului, obligația de a păstra o distanță minimă determinată față de victimă, față de membrii familiei acesteia, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate, ori interdicția de a se deplasa în anumite localități sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic, precum și dacă există acordul persoanelor protejate de a purta un sistem electronic de supraveghere care să permită verificarea respectării obligației agresorului.

Aceeași lege prevede că supravegherea respectării măsurilor de protecție, cu ajutorul unui sistem electronic de supraveghere, se realizează în condiții stabilite prin lege [art.221 alin.(3)].

Trebuie spus că instituirea unor mecanisme pentru realizarea supravegherii/ monitorizării electronice prezintă relevanță și din perspectiva Legii nr.151/2016 privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative, în situația în care România este stat emitent al unui ordin european de protecție.

Având în vedere cerințele stabilite de reglementările în vigoare, se conturează faptul că legislația românească are în vedere utilizarea sistemelor/ dispozitivelor electronice de monitorizare în cadrul unor proceduri judiciare sau execuțional penale, pentru:

a. urmărirea executării măsurii controlului judiciar sau controlului judiciar pe cauțiune, potrivit Codului de procedură penală;

b) urmărirea executării măsurii arestului la domiciliu, potrivit Codului de procedură penală;

c) aplicarea ordinului provizoriu de protecție și ordinului de protecție, potrivit Legii nr.217/2003, republicată, pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, cu modificările și completările ulterioare.

d) aplicarea ordinului european de protecție, în cazul în care România este stat emitent, potrivit Legii nr. 151/2016 privind ordinul european de protecție, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative;

e) urmărirea executării pedepsei închisorii, în exteriorul penitenciarului, potrivit Legii nr.254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, verificarea respectării obligațiilor stabilite în cadrul unor proceduri judiciare și execuțional penale vizează exercitarea atribuțiilor de supraveghere ce revin Poliției Române (în ipotezele de la lit. a – d), respectiv Administrației Naționale a Penitenciarelor (în ipoteza de la lit.e, cu referire la persoanele condamnate la pedeapsa închisorii, care participă la diferite activități ori se deplasează pentru acordarea asistenței medicale sau pentru alte considerente, în exteriorul penitenciarului).

De asemenea, trebuie amintit faptul că, potrivit Codului penal, anumite obligații dispuse de judecător pot fi supravegheate prin sisteme electronice de supraveghere,

„În condițiile prevăzute de legea specială” [art. 102 alin.3]. Astfel, sunt vizate prevederile art. 101 alin. 2 lit. d) și lit. e) din Codul penal, care se referă la obligațiile condamnatului: „să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice, stabilite de instanță”, respectiv „să nu comunice cu victima sau cu membri de familie ai acesteia, cu participanții la săvârșirea infracțiunii sau cu alte persoane, stabilite de instanță, ori să nu se apropie de acestea”.

Potrivit aceluiași Cod penal, condamnatul este obligat să respecte o serie de măsuri de supraveghere: să se prezinte la serviciul de probațiune, la datele fixate de acesta; să primească vizitele persoanei desemnate cu supravegherea sa; să anunțe, în prealabil, orice schimbare a locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile; să comunice schimbarea locului de muncă; să comunice informații și documente de natură a permite controlul mijloacelor sale de existență. Așadar, persoanele condamnate aflate în situațiile menționate sunt gestionate potrivit Legii nr.252/2013 privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune, cu ajutorul unor instrumente specifice serviciilor de probațiune, respectiv: management de caz, dosar de probațiune, plan de supraveghere.

În acest context, menționăm că situațiile și categoriile de persoane anterior prezentate nu vor face obiectul monitorizării electronice realizate prin SIME, argumentele fiind, după cum urmează :

a. Din punctul de vedere al MAI, o serie de obligații impuse condamnatului, precum „...să nu comunice cu...”, nu pot fi monitorizate electronic cu ajutorul „brățărilor electronice”, întrucât rolul acestora este de a semnaliza o anumită poziționare geografică și nu de a asculta convorbirile condamnatului ; în plus, s-ar crea o obligație și un disconfort psihic și fizic pentru alte persoane (victimele infracțiunii) de a purta la rândul lor o „brățară electronică”.

Alte obligații, precum „să nu se afle în anumite locuri sau la anumite manifestări sportive, culturale ori la alte adunări publice”, ar presupune o logistică impresionantă, în speță montarea câte unui dispozitiv (care să interacționeze la apropierea „brățării electronice”) în fiecare loc/imobil pe care condamnatul nu are voie să-l frecventeze.

b. Proiectul de lege stabilește un mecanism de monitorizare care permite delimitarea clară a responsabilităților autorităților statului: pe de o parte, vom avea organe de supraveghere, abilitate de legislația națională, în vigoare, să exercite atribuții de supraveghere (personal abilitat din cadrul Poliției Române și Administrației Naționale a Penitenciarelor), și organe de intervenție, care vor interveni în cazul producerii unei alerte, pe principiul „celui mai apropiat organ de ordine publică” (din Poliția Română, Poliția de Frontieră Română, Jandarmeria Română, Poliția locală).

Această separare a atribuțiilor este necesară ca măsură de protecție a dreptului la viață privată și dreptului la integritate fizică și psihică ale persoanelor supravegheate și ale victimelor. În contextul acestor atribuții, organul de supraveghere va întocmi un „dosar electronic”, ce va conține o serie de date cu privire la persoană și măsura judiciară sau execuțională penală care a impus monitorizarea electronică.

Având în vedere atribuțiile serviciilor de probațiune în ceea ce privește situația persoanelor ce execută sancțiuni de probațiune, care presupun inclusiv crearea unui dosar de probațiune, respectiv interacțiunea cu persoana condamnată (în cadrul obligațiilor pe care aceasta trebuie să le respecte), MAI a propus ca rolul de organ de supraveghere, abilitat să creeze „dosarul electronic” (în fapt, să asigure transpunerea celui clasic, în mediul informatic), singurul în măsură să cunoască situația persoanei până la momentul încălcării obligațiilor legale (ca o garanție a respectării dreptului la viață privată și dreptului la integritate fizică și psihică), să fie exercitat de către structurile Direcției Naționale de Probațiune.

[art. 53 alin.2 din Legea nr.252/2013 –

Dosarul de probațiune cuprinde: a) copia de pe hotărârea judecătorească prin care s-a dispus amânarea aplicării pedepsei, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere sau liberarea condiționată; b) documentele referitoare la contactarea, informarea și evaluarea persoanei supravegheate; c) documentele referitoare la planificarea și derularea activității de supraveghere, control și asistare; d) documentele referitoare la colaborarea cu instituții din comunitate și cu alte autorități sau instituții publice; e) documentele justificative privind situația persoanei; f) documentele referitoare la modul de respectare a măsurilor și executare a obligațiilor; g) înștiințările adresate instanței de executare sau judecătorului delegat cu executarea, după caz; h) orice alte documente relevante pentru caz.]

În condițiile nematerializării propunerii anterioare, MAI consideră că nu se justifică exercitarea rolului de organ de supraveghere, în cadrul monitorizării electronice, de către o altă entitate, întrucât, în caz contrar, s-ar ajunge la o dublare a unor activități ale instituțiilor statului, la un consum nejustificat de resurse și la sporirea obligațiilor condamnatului, pus în situația de a fi inclusiv la dispoziția noii entități care va crea dosarul electronic.

Un exemplu elocvent îl constituie obligația condamnatului de a lua legătura cu serviciul de probațiune, pentru a anunța, în prealabil, orice schimbare a locuinței și orice deplasare care depășește 5 zile sau de a comunica schimbarea locului de muncă; astfel, devine evident faptul că modificările în situația condamnatului vor trebui să fie cunoscute și de entitatea care va crea dosarul electronic. În aceste condiții, rezultă un schimb permanent de informații, resurse suplimentare alocate, dar și obligația condamnatului de a se prezenta la entitatea care gestionează „dosarul electronic” pentru actualizarea datelor de monitorizare în acord cu aprobarea primită de la serviciul de probațiune. Chiar dacă legea nu vorbește de o „aprobare”, este evident că pentru organul de supraveghere trebuie să existe o „confirmare” din partea serviciului de probațiune, privind noua locuință sau noul loc de muncă, nefiind suficientă simpla voință a condamnatului pentru a modifica regulile de monitorizare electronică.

Astfel, pentru delimitarea clară a domeniului de aplicare a prezentului proiect de lege, a fost introdusă o normă care stabilește expres faptul că reglementarea nu se aplică procedurilor judiciare ce privesc persoane condamnate aflate, potrivit legii, în supravegherea serviciului de probațiune. În acord cu prevederile Codului penal, aceste măsuri vor face obiectul legii speciale, urmând ca inițiatorul reglementărilor (de ex., dispozițiile art.102 alin.(3) din Legea nr.286/2009) să gândească asupra mecanismelor prin care supravegherea electronică va fi posibilă și efectivă.

C. De asemenea, trebuie spus că monitorizarea electronică va avea în vedere exclusiv dispozitive de supraveghere electronică localizate pe teritoriul României.

Rolul monitorizării electronice

Trebuie spus faptul că utilizarea sistemelor electronice nu reprezintă o măsură de constrângere, ci o metodă de monitorizare/ supraveghere, care permite urmărirea modului de respectare a măsurilor dispuse în cadrul unor proceduri judiciare. În egală măsură, utilizarea acestor sisteme nu echivalează cu protecția integrității fizice a persoanelor protejate, însă permite adoptarea unor măsuri pentru prevenirea și contracararea unui eventual contact fizic între victima violenței domestice și agresor.

Pe de altă parte, întrucât utilizarea sistemelor electronice are incidență asupra dreptului la viață privată al persoanelor (cele care fac obiectul supravegherii și cele care solicită protecție, inclusiv anumiți membri de familie ai acestora), este necesar ca noile reglementări să stabilească foarte clar ce fel de informații vor fi prelucrate, condițiile în care acestea sunt prelucrate (create, transmise, valorificate) și garanțiile acordate pentru protejarea drepturilor persoanelor (traduse în proceduri, măsuri de protecție, obligații pentru autorități, șamd).

Valorificarea infrastructurii existente și eficiența intervenției

Implementarea unui mecanism de monitorizare electronică presupune, pe lângă existența cadrului normativ, și crearea unei infrastructuri constând în sisteme informatice, aplicații, echipamente de comunicații și tehnologia informației.

De aceea, s-a pornit de la premisa valorificării infrastructurii și serviciilor publice deja existente, care permit realizarea unora dintre funcțiile acestui proces. În acest sens, s-a avut în vedere faptul că statul român dispune de un serviciu public ce asigură cadrul operațional pentru intervenția specializată a unor agenții – ne referim la Sistemul național unic pentru apeluri de urgență 112.

Astfel, se propune crearea unei infrastructuri naționale menite să asigure gestionarea eficientă a procesului de monitorizare electronică, denumită Sistemul informatic de monitorizare electronică (SIME), alcătuită din diverse componente, existente sau nou create.

Un fapt important în funcționarea SIME, se referă la compatibilizarea componentelor acestuia cu SNUAU 112, administrat de Serviciul de Telecomunicații Speciale. Dezvoltarea SIME de o manieră compatibilă cu SNUAU 112 reprezintă o condiție esențială pentru funcționarea eficientă a mecanismului de monitorizare electronică și, implicit, din perspectiva resurselor pe care statul român ar trebui să le aloce, întrucât:

- SNUAU 112 dispune de mecanisme, fluxuri, expertiză și bună-practică, necesare pentru a realiza legătura cu „agențiile specializate de intervenție” [în sensul definiției de la art.3 lit.a) din O.U.G. nr.34/2008 privind organizarea și funcționarea Sistemului național unic pentru apeluri de urgență] și pentru a transmite informații relevante către acestea, astfel ca scopul intervenției să fie atins; cu alte cuvinte, există deja elementele necesare sesizării organelor de ordine publică, în cazul declanșării unei alerte;

- din punct de vedere operațional, este esențial ca organele de ordine publică, care vor asigura intervenția în cazul declanșării unei alerte, să primească sesizări prin mecanismele existente (serviciul 112); crearea unui nou sistem de sesizare ar genera nu doar o cheltuială suplimentară pentru statul român, ci ar îngreuna și activitatea curentă a polițistului (pus în situația de a opera cu mai multe instrumente).

Ca urmare, SIME va avea mai multe componente, care vor fi dezvoltate sau asigurate (fie prin resurse proprii, fie externalizat), respectiv vor fi operate și administrate, de către instituții ale statului român.

✚ Măsurile de securitate pentru protecția intereselor persoanei și a instituțiilor statului

Infrastructura de monitorizare electronică trebuie să dispună de suficiente măsuri de securitate, pentru garantarea dreptului persoanei la viață privată (având în vedere informațiile sensibile vehiculate), dar și pentru protejarea intereselor instituțiilor statului care pun la dispoziție diverse resurse (de ex., Poliția Română sau alte organe de supraveghere).

a. Demersul de față ține seama de conceptul de „confidențialitate prin design”, prin stabilirea clară a rolurilor, regulilor și procedurilor de monitorizare, alertare și intervenție, prin partajarea informațiilor astfel încât, în cadrul monitorizării, să nu fie cunoscute datele purtătorilor dispozitivelor de supraveghere, ci doar identificatoarele (ID-urile) acestor dispozitive, prin eliminarea intervenției umane, acolo unde este posibil, și înlocuirea acesteia cu reguli obiective.

Tot în cadrul acestui demers, întrucât SIME va depinde de unele din resursele SNUAU 112, se propune o simplificare a traseului de alertare, prin eliminarea din acest circuit a centrului unic de preluare apeluri de urgență (operat de personalul STS, care, în cazul alertării „clasice”, asigură preluarea apelului telefonic și direcționarea acestuia către agențiile specializate, în funcție de natura evenimentului sesizat). Astfel,

„sesizarea” dispeceratului de urgență al poliției se va realiza automat, fără intervenție umană, odată cu declanșarea unei alerte în cadrul SIME.

De asemenea, sub aspectul terminologiei, proiectul de act normativ utilizează sintagma „monitorizare electronică”, pentru a sublinia faptul că nu activitatea persoanei este cea care face obiectul urmăririi; în fapt, interesează în ce măsură anumite obligații sau interdicții stabilite printr-un act al unui organ judiciar competent sunt respectate.

Astfel, în baza unei decizii a organului judiciar, ofițerul de caz va crea un „dosar electronic”, sub forma unei semnalări ce cuprinde un set de date precis determinate, necesare monitorizării electronice.

Monitorizarea se va realiza automat (fără intervenție umană), sistematic și într-un spațiu geografic, asupra unor dispozitive electronice, pe baza indentificatorului acestora și în raport de anumite reguli. Identitatea celui care poartă dispozitivul electronic va fi cunoscută doar de ofițerul de caz care a creat semnalarea.

În egală măsură, după introducerea în sistem a semnalării, ofițerul de caz nu va avea acces la datele de localizare ale celui care poartă dispozitivul electronic. Numai în măsura în care va fi generată o alertă (ce notifică încălcarea unei reguli stabilite) va fi posibilă asocierea identicatorului dispozitivului cu datele cu caracter personal existente în „dosarul electronic” (prin preluarea, în mod automat, odată cu generarea alertei) și transmiterea acestora, împreună cu alte date de intervenție, către cel mai apropiat organ de ordine publică (din Poliția Română, Poliția de Frontieră Română, Jandarmeria Română, Poliția locală).

Așadar, SIME va fi constituit din mai multe componente (SICS – sistemul informatic de creare semnalări, adică acel „dosar electronic” cu datele persoanei și regulile de monitorizare, și SIGA – sistemul informatic de generare a alertelor, care, pe baza regulilor de monitorizare, va asigura, în mod automat și sistematic, verificarea datelor transmise de dispozitivele electronice de supraveghere). Această separare, pe componente și, implicit, în raport de atribuțiile fiecărei autorități, va permite asigurarea măsurilor de protecție a drepturilor persoanei.

În condițiile arătate, proiectul de lege respectă principiile protecției datelor stipulate de Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor), prin aceea că, datele cu caracter personal sunt supuse pseudonimizării și doar în caz de încălcare a regulilor, când se declanșează o alertă, acestea pot fi asociate cu cele generate de dispozitivul de monitorizare și cu datele de localizare geografică.

b. Așa cum aminteam, o serie de instituții ale statului pun la dispoziție infrastructuri, sisteme informatice, informații sensibile (referitoare la proceduri judiciare în curs), fluxuri, etc., iar acest lucru presupune ca toate componentele sistemului de monitorizare să beneficieze de suficiente garanții de securitate. O parte a acestor măsuri vor fi luate de către STS, pe fluxul care leagă SIGA - sistemul de generare a alertelor de SNUAU 112, iar restul vor fi asigurate de către instituțiile care vor gestiona diferitele componente ale SIME (fie prin resurse proprii, fie prin achiziționarea serviciilor necesare).

c. Tot în sfera protejării activității instituțiilor statului și intereselor persoanei se încree și obligația de a înregistra comunicările efectuate între organul de supraveghere și persoana supravegheată/ protejată. Aceste comunicări pot fi dintre cele mai diverse, motiv pentru care nici nu ar fi recomandată o enumerare limitativă a cazurilor în care au loc, însă, se vor circumscrie cadrului de monitorizare electronică (de ex., anunțarea unei deteriorări vizibile a dispozitivului electronic de supraveghere, chiar dacă nu a fost declanșată o alertă, pentru a evita o încălcare a obligațiilor; instruirea persoanei

protejate, de a se deplasa într-o direcție opusă celei din care se apropie dispozitivul persoanei supravegheate; informarea organului de supraveghere, cu privire la o situație neprevăzută, ce presupune deplasarea pe un anumit traseu, șamd.). Cu alte cuvinte, nu pot exista discuții „private” între cele două părți, iar o eventuală depășire a cadrului de monitorizare va putea fi analizată și probată tocmai datorită regulii înregistrării comunicărilor.

✚ Principiile monitorizării electronice

Din aspectele dezvoltate la punctul anterior, se poate desprinde și unul din principiile în baza căruia oprează noile reglementări. Astfel, prin natura ei, monitorizarea electronică reprezintă o ingerință în dreptul la viață privată și dreptul la integritate fizică și psihică, însă, modul în care este conceput mecanismul de monitorizare poate face ca aceste ingerințe să fie reduse la strictul necesar atingerii scopului justiției; faptul că „dosarul electronic” este cunoscut doar de organul de supraveghere, că acest organ (și, de altfel, nimeni altcineva) nu are acces la datele de localizare ale persoanei supravegheate câtă vreme aceasta respectă regulile de monitorizare, că mecanismul de alertare se bazează pe reguli obiective, iar nu pe aprecieri umane, că circuitul de sesizare a organelor de intervenție este unul minimal, ce îi implică exclusiv pe cei care se supun „nevoii de a cunoaște”, că accesarea datelor de localizare este supusă unor reguli stricte de prelucrare a datelor, reprezintă o transpunere a principiului care statuează că utilizarea dispozitivelor electronice de supraveghere nu trebuie să îngreșească exercitarea dreptului la viața privată, mai mult decât este inerent naturii și conținutului procesului de monitorizare electronică.

Trebuie precizat faptul că formulări identice sau similare regăsim în Legea nr.253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal și în Legea nr.254/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Tot astfel, utilizarea dispozitivelor electronice de supraveghere presupune un anumit disconfort, fizic și psihic, pentru persoana supravegheată; și sub acest aspect, regulile de utilizare și de monitorizare a dispozitivelor sunt create astfel încât intervenția statului să fie redusă la strictul necesar atingerii scopului justiției.

Un alt principiu al noii reglementări este cel a interzicerii discriminării, indiferent de teme.

✚ Dezvoltarea și actualizarea (tehnologică) a SIME

Demersul legislativ propus nu poate avea succes în lipsa unor soluții tehnice viabile. În acest context, se propune ca, dezvoltarea componentelor SIME, asigurarea compatibilității acestora, îmbunătățirea funcționalității SIME, a procedurilor de lucru, în raport de evoluțiile tehnologice și de bunele practici, stabilirea diferitelor aspecte tehnice necesare funcționării și ținerii la zi a SIME, să facă obiectul activității unui Comitet tehnic, format din experți ai instituțiilor publice care au roluri în cadrul sistemului electronic. La lucrările acestui comitet pot fi cooptați și alți experți, din instituții publice sau chiar și din organizații neguvernamentale care desfășoară activitate relevantă în domeniu.

Din acest punct de vedere, activitatea Comitetului tehnic se va materializa prin emiterea unor recomandări, cu caracter tehnic, care acoperă aspectele anterior prezentate.

✚ Limitări tehnice

Utilizarea oricărui sistem electronic presupune și anumite limitări tehnice. Acest aspect este important în contextul în care se urmărește respectarea obligațiilor instituite în cadrul unor proceduri judiciare.

De aceea, considerăm că este obligatoriu să existe un mecanism viabil, prin care, capacitățile de monitorizare electronică și limitările tehnologice ale utilizării SIME

să fie aduse, periodic, la cunoștința organelor judiciare, pentru ca acestea să aprecieze asupra oportunității instituirii unor obligații de a purta dispozitive electronice de supraveghere. Cu alte cuvinte, în cazul în care monitorizarea electronică nu poate fi realizată din motive ce țin de limitările tehnologice ale SIME sau de alte situații

obiective, organul de supraveghere va fi obligat să informeze, despre aceasta, organul judiciar competent, pentru ca acesta să dispună în cunoștință de cauză cu privire la menținerea, modificarea conținutului sau înlăturarea acestei măsuri.

Astfel, comunicarea aspectelor prezentate se va realiza prin intermediul unor informări emise de Comitetul tehnic.

Categoriile de alerte

Raportat la reglementările în vigoare, care instituie posibilitatea utilizării sistemelor electronice de monitorizare, au fost identificate următoarele categorii de alerte:

- alertă de părăsire a imobilului – aceasta va fi generată ca urmare a constatării prezenței dispozitivului electronic de supraveghere purtat de persoana supravegheată, în afara imobilului în care se execută măsura arestului la domiciliu sau a controlului judiciar;

- alertă de depășire a perimetrului – aceasta va fi generată ca urmare a constatării prezenței dispozitivului electronic de supraveghere purtat de persoana supravegheată, în afara itinerariului sau limitei teritoriale stabilite în cadrul măsurii arestului la domiciliu sau controlului judiciar;

- alertă de apropiere – aceasta va fi generată ca urmare a constatării prezenței dispozitivului electronic de supraveghere purtat de persoana supravegheată (agresoare în sensul legislației privind prevenirea și combaterea violenței domestice), în proximitatea dispozitivului electronic de supraveghere deținut de persoana protejată (victima violenței domestice, inclusiv membri de familie ai acesteia), sub distanța prestabilită;

De asemenea, din perspectiva asigurării unor condiții tehnice de funcționare a SIME, sunt necesare și următoarele:

- alertă de defecțiune – aceasta va fi generată ca urmare a pierderii semnalului dispozitivului electronic de supraveghere sau constatării oricăror alte defecțiuni în legătură cu funcționarea optimă a acestuia;

- alertă de testare – aceasta va fi generată în cadrul procedurii de montare a dispozitivului electronic de supraveghere, pentru a verifica funcționarea optimă a acestuia.

Pentru fiecare dintre alertele menționate sunt stabilite obligații și proceduri de conformare, incidente purtătorilor dispozitivelor electronice de supraveghere. De asemenea, obligațiile și drepturile organelor de supraveghere, ce se nasc la declanșarea fiecărui tip de alertă, sunt clar stabilite în proiectul de lege.

Dispozitivele electronice de supraveghere – „brățelele electronice”

Monitorizarea electronică se va putea realiza cu ajutorul unor dispozitive electronice de supraveghere (așa zisele „brățele electronice”), mobile sau fixe.

Dispozitivele mobile se vor monta, nedetașabil, pe gleznă și, doar dacă nu este fizic posibil sau contraindicat medical, acestea se vor monta pe brațul persoanei supravegheate. Dispozitivele fixe se utilizează în imobilul pe care persoana supravegheată nu are voie să-l părăsească sau de care nu are voie să se apropie.

De asemenea, dispozitivul mobil se va pune la dispoziția persoanei protejate, care-l poate purta atașat de corp sau asupra sa.

Organul de supraveghere și operatorul tehnic (personalul din cadrul Poliției Române sau al Administrației Naționale a Penitenciarelor, care va exercita atribuții tehnice privind monitorizarea electronică) vor avea dreptul să pătrundă în imobilul unde se execută măsura, fără învoirea persoanei supravegheate sau a persoanelor

care locuiesc împreună cu aceasta, pentru a verifica dispozitivele electronice de supraveghere; cele purtate de persoana supravegheată vor putea fi verificate și la sediul organului de supraveghere sau în alt loc decis de acesta.

Amendarea reglementărilor din sfera răspunderii penale și execuțional penale

A. Viabilitatea mecanismului de monitorizare face necesar ca, pe lângă aspectele operațional – tehnice, să se realizeze o intervenție și asupra reglementărilor din sfera răspunderii penale și execuțional penale.

Așa fiind, pentru eficiența măsurilor dispuse de organele judiciare, se impune ca dispozitivul electronic să fie tot timpul asupra persoanei supravegheate; îndepărtarea acestuia, neautorizată, conduce la zădărnicierea scopului înfăptuirii justiției.

De aceea, se propune ca în conținutul constitutiv al infracțiunii de distrugere, să fie incluse și dispozitivele electronice de supraveghere, prin inserarea unui alineat nou, alin.(21), la art.253 din Codul penal. Intervenția de această manieră este justificată, întrucât în cazul distrugerii unui dispozitiv electronic de supraveghere nu este urmărită doar protejarea unui drept de proprietate asupra bunului, ci și buna desfășurare a procesului penal, capacitatea de a trage la răspundere persoanele care au săvârșit infracțiuni (ce au determinat obligarea la purtarea unui dispozitiv), protejarea victimelor violenței domestice sau executarea efectivă a pedepsei privative de libertate, în funcție de procedura judiciară concretă la care se aplică. Fiecare dintre aceste valori (adiacente) are o importanță socială deosebită, astfel încât și protecția penală trebuie să fie adecvată.

B. Este necesară o intervenție legislativă și asupra conținutului constitutiv al infracțiunii de evadare (mai precis, adăugarea unei noi variante asimilate în cuprinsul alin.(3). O prevedere similară se regăsește și în Codul penal italian (art.385 alin.3) și are rolul de a asigura același grad de eficiență în executarea măsurii preventive de libertate ca și în cazul altor instituții de drept penal ce implică privarea de libertate.

Astfel, în prezent sunt asimilate evadării și alte conduite care nu presupun părăsirea perimetrului penitenciarului, ci nereturnarea la penitenciar după o perioadă de absență justificată sau părăsirea unui perimetru bine determinat din afara penitenciarului în care persoana condamnată avea dreptul să se afle. Așa cum se poate observa, situațiile sunt identice cu cea a persoanei aflate în arest la domiciliu care, fie părăsește imobilul, fie nu respectă perimetrul din afara imobilului în care avea dreptul să se afle. Valorile sociale protejate (garantarea unei modalități eficiente de a trage la răspundere penală persoanele cu privire la care există suspiciuni rezonabile că au săvârșit infracțiuni) justifică o sancționare penală a faptelor, cu atât mai mult cu cât în anii ce au trecut de la crearea posibilității de a dispune măsuri preventive alternative arestului preventiv, tendința a fost de creștere a numărului de suspecți și inculpați față de care s-au dispus una sau mai multe dintre aceste măsuri alternative.

Nu în ultimul rând, modificarea este necesară pentru a putea dispune măsuri polițienești, de prindere și aducere în fața justiției a persoanei care, fie vrea să se sustragă de la executarea măsurii arestului la domiciliu, fie vrea să încerce eludarea răspunderii penale prin părăsirea țării. Altfel, în lipsa intervenției asupra infracțiunii, organele de poliție nu ar putea efectua demersuri în marja art. 521 și urm. din Codul de procedură penală, referitoare la emiterea și executarea ordinului de dare în urmărire; este esențial ca aceste activități să fie dispuse imediat, pentru a maximiza șansele ca persoana să fie prinsă și adusă în fața justiției.

C. Intervenția asupra Codului de procedură penală vizează doar o corelare terminologică, în ceea ce privește obligația de a purta un dispozitiv electronic de supraveghere (nu un sistem, așa cum regăsim în formularea în vigoare), de către persoana față de care s-a dispus măsura controlului judiciar (art.215 alin.2).

De asemenea, se impune o intervenție și asupra alin.(3) al art.218 din CPP, în sensul excluderii posibilității dispunerii măsurii arestului la domiciliu și în cazul în care acesta locuiește cu persoana vătămată sau membrii de familie ai acesteia, precum și cu privire la persoana aflată în curs de cercetare pentru infracțiunea de evadare.

D. În privința legilor privind executarea pedepselor și a măsurilor preventive, se stabilesc reguli privind periodicitatea prezentării la organul de poliție, respectiv privind perioada dintre două verificări inopinate succesive.

De asemenea, pentru a garanta eliminarea arbitrariului din aplicarea prevederilor legale, este necesară introducerea unor prevederi care să permită exercitarea unei căi de atac împotriva actului prin care este stabilit programul de supraveghere.

E. Totodată, pentru a elimina inconsecvența legislativă amintită în prima parte a expunerii de motive, sunt necesare o serie de intervenții legislative punctuale, care să stabilească regula potrivit căreia, în toate situațiile de utilizare a unor dispozitive electronice, supravegherea respectării obligațiilor se face potrivit normelor prescrise de prezentul proiect, precum și pentru a crea o unitate terminologică, anume utilizarea expresiei „dispozitiv electronic de supraveghere” în toate actele normative cu relevanță în domeniu.

Pentru realizarea fazei pilot a proiectului, a fost realizată o estimare a costurilor de implementare a SIME, rezultând următoarele:

- ✚ hardware, software, abonamente* și licențe* aferente SICS (doar cel operat de Poliția Română) – 1,535,000 euro
- ✚ hardware și licențe aferente SIGA (STS) – 430,000 euro
- ✚ dispozitive mobile pentru organele de intervenție – 1,250,000 euro
- ✚ dispozitive electronice de supraveghere (brățări), pentru etapa pilot (500 buc) – 275,000 euro

Total = 3,490,000 euro

Precizări:

- ✚ În faza pilot, nu intră și SICS operat de Administrația Națională a Penitenciarelor;
- ✚ infrastructura este de tip scalabil, aceasta putând fi dimensionată în funcție de numărul de brățări care vor fi în uz;
- ✚ anumite estimări de prețuri pentru abonamente și licențe (inclusiv suportul necesar) vizează o perioadă de 3 ani.

Întrucât MAI (Poliția Română), Administrația Națională a Penitenciarelor și Serviciul de Telecomunicații Speciale nu dispun de sumele necesare implementării SIME, acestea se vor asigura de la bugetul de stat.

BIROUL EXECUTIV CENTRAL

